

JOSEPH RATZINGER

Papa Benedict al XVI-lea

VIAȚA MEA

Memorii

Prefață de PS Mihai Frățilă

Postfață de Giuliano Vigni

Traducerea de Dan Siserman

Galaxia Gutenberg

2023

Cuprins

Prefață de PS Mihai Frățilă.....	7
Copilăria între Inn și Salzach	11
Primii ani de școală la țară – în umbra „celui de-al treilea Reich”	21
Anii de școală din Traunstein	33
Serviciul militar din timpul războiului și prizonieratul	47
Seminarul din Freising.....	64
Studiile de teologie de la München.....	72
Hirotonirea, pastorația și doctoratul	95
Drama abilitării și anii din Freising.....	105
Profesor la Bonn	125

Începutul Conciliului Vatican II și mutarea la Münster	133
Anii de la Münster și Tübingen	151
Anii de la Regensburg	165
Arhiepiscop de München și Freising	184
Anexă: Testamentul spiritual al Papei Benedict al XVI-lea.....	193
Postfață: de la Arhiepiscop la Papă emerit (de Giuliano Vigini)	197

Prefață

Memoriile cardinalului Ratzinger – pe care publicul are acum ocazia de a le parcurge în prima lor traducere românească – ne invită să redescoperim lucruri de preț, vechi, de fapt, de cât lumea în conștiința umanității. Adevărul că omul cel bun nu se măsoară după strălucirea intelectului, a succesului, a puterii, ci după simțul moralității sale, după frumusețea sufletească, după devotamentul față de semenii și după victoria asupra sinelui este o narațiune clasică a caracterului pe care se poate întemeia fără ezitare o societate justă. Tocmai de aceea, manuscrisul autobiografic al viitorului papă Benedict al XVI-lea, text izvorât din bucuria lui de a rememora lucruri petrecute la răscrucile vieții, aduce cu sine și prețiozitatea martorului în plus. Avem, astfel, puse împreună simplitatea interlocutorului, omul însuși și ucenicia lui, valorile sale

și, mai ales, traiectoria unei chemări formidabile spre studiu și spre slujirea celorlalți.

„Simpla garantare a instituțiilor [chiar și a acelor patronate de Biserică] este inutilă dacă nu există oameni care să susțină aceste instituții dintr-o convingere interioară”, scrie Joseph Ratzinger, amintindu-și de primii ani de școală. Tocmai atunci, ascensiunea totalitarismului nazist se dezlănțuie contra instanțelor morale care i se opun, atrăgând atenția asupra nelegiurii ideologiei păgâne și a fanatismului pe care ea îl inspiră. Școlarul Joseph simte deja cât de puțin asigurată este omenirea în fața impactului violent al religiilor ideologice, capabile oricând să marginalizeze criteriile izvorâte din bunul simț al vieții. Dar cardinalul Ratzinger, viitorul papă Benedict al XVI-lea, se lasă sedus de întâlnirea cu Hristos din primii ani ai vieții sale și cunoaște spațiile libertății interioare încă din familie. Atmosfera pașnică din casă și credința în centrul familiei îi conferă omului nostru gustul prieteniei spirituale și al vieții de veci. Cel care va spune peste ani că „Biserica trebuie să se despartă de bunurile sale, ca să-și poată apăra moștenirea”, primește apelul față de verticalitate și stabilitate în casa familiei, de la o mamă

bucătăreasă și de la un polițist rural, remarcabili prin bunul lor simț și dreptatea inspirate de credința lor.

Faptul de a avea nevoie de Dumnezeu ca împlinire a propriei noastre ființe ne intrigă astăzi, poate, cel mai mult. Acest lucru e datorat în parte obișnuinței de a calcula izbânda după ifose și așteptări personale sau după cifrele abilității de a face și desface. Omul Joseph Ratzinger ne asigură însă că, din perspectiva credinței, însumările sunt extrem de relative, valoarea mărturiei provenind din harul de a mărturisi idealul sufletesc inspirat de Isus Hristos. Viitorul papă știe că nu disprețul față de ceea ce îi pare omului mărunț îl împiedică să fie nepăsător în viață, ci respectul – uneori plin de vanitate – pentru cerințele a ceea ce e mai înalt. Că lucrul cel mai frumos stă în faptul că năzuințele costisitoare și abrupte sunt însoțite de o piatră de încercare: a descoperi înălțimile în lucrurile mărunte.

Mulțumesc, la rândul meu, Fundației „Joseph Ratzinger” pentru bunătatea de a fi permis apariția prezentei ediții la *Galaxia Gutenberg*, al cărui program editorial eroic ne surprinde, de câțiva ani încoace. Tâlcuită cu eleganță de Dan Siserman, într-o limbă

română potrivită demnității slovei sale literare, lucrarea așteaptă, așadar, să fie citită. Nu pot, prin urmare, decât să-i urez volumului de față ecouri cât mai susținute în atenția publicului!

† Mihai Frățilă

Episcop greco-catolic de București

Copilăria între Inn și Salzach

Nu-mi este deloc ușor să spun care este orașul meu natal. În calitate de polițist rural, tatăl meu era transferat frecvent, așa că eram mereu pe drumuri. Cu toate acestea, în 1937, când tatăl meu a împlinit șaizeci de ani și s-a pensionat, ne-am mutat în casa din Hufschlag, lângă Traunstein, și pentru prima dată am avut un loc pe care să pot să-l numesc cu adevărat acasă. Dar chiar și mutările noastre anterioare avuseseră loc pe o rază limitată – în triunghiul format de cele două laturi ale râurilor Inn și Salzach, al căror peisaj și istorie mi-au marcat tinerețea. Acesta fusese un străvechi ținut locuit de celți, care a devenit apoi parte a provinciei romane Raetia și care a rămas întotdeauna mândru de rădăcinile sale culturale duble. Au fost descoperite artefacte celtice care indică un trecut foarte vechi ce ne leagă de lumea celtică din Galia și Britania. Există încă fragmente de drumuri romane, iar multe locuri pot face referire la fostele lor denumiri latine,

fiind mândre că aparțin unei istorii milenare. Fără îndoială, soldații romani sunt cei care au adus creștinismul în regiune încă din perioada pre-constantiniană și, chiar dacă credința a fost în mare parte îngropată pentru o vreme în haosul migrației popoarelor, pârâiașe ale acestora au putut totuși să continue să curgă prin acea epocă întunecată, pentru a fi mai apoi revitalizate de misionarii sosiți ulterior din Galia, Irlanda și Anglia. Unii istorici susțin chiar existența unor influențe bizantine. Salzburg (*Juvavum* ca denumire romană) a devenit o metropolă creștină care a determinat puternic istoria culturală a acestui ținut până în epoca napoleoniană. Virgil, episcopul remarcabil de încăpățânat și rebel originar din Irlanda, a fost o personalitate determinantă, și cu atât mai mult Rupert, originar din Galia, care este venerat aici într-un mod mai viu și decât Corbinian, fondatorul Episcopiei din Freising. Acest lucru se explică prin faptul că abia după războaiele napoleoniene zona bavareză a acestui ținut a fost alipită arhiepiscopiei nou înființate de München-Freising. Și, vorbind despre această parte a istoriei noastre creștine străvechi, nu trebuie să îl uităm pe anglo-saxonul Bonifaciu, cel care a

creat întreaga structură eclezială a ceea ce era atunci Bavaria.

M-am născut chiar într-o Sâmbătă Mare, la data de 16 aprilie 1927, în satul Marktl am Inn. Faptul că ziua mea de naștere a avut loc în ultima zi din Săptămâna Sfântă și în ajunul Paștelui a fost întotdeauna la loc de cinste în istoria familiei noastre. Acest lucru se leagă și de faptul că am fost botezat imediat în dimineața zilei în care m-am născut cu apa care tocmai fusese binecuvântată. (În acea vreme, Vigilia solemnă de Paști era celebrată în dimineața Sâmbetei Sfinte). A fi prima persoană botezată cu noua apă era considerat a fi un dar extraordinar al Providenței. Întotdeauna am fost plin de recunoștință pentru că astfel viața mi-a fost cufundată în misterul pascal, iar acest lucru nu putea fi decât un semn de binecuvântare. Firește, nu era duminica Paștelui, ci Sâmbăta Mare, dar, cu cât reflectez mai mult la aceasta, cu atât mai mult acest lucru pare să rezoneze cu natura vieții noastre umane: încă așteptăm Paștele; nu stăm încă în plină lumină, dar mergem spre ea plini de încredere.

Având în vedere că am plecat din Marktl în 1929, la vârsta de doar doi ani, nu am nici o amintire reală, ci doar poveștile părinților mei, ale fratelui și surorii mele. Ei

mi-au povestit cum în ziua nașterii mele domnea o deasă ninsoare și era un frig de-ți clănțăneau dinții. Astfel, cei doi frați mai mari ai mei, spre marea lor nefericire, nu au putut veni la botezul meu din cauza pericolului de a răci. Perioada petrecută de familie în Marktl nu a fost una ușoară: șomajul era generalizat; despăgubirile de război cântăreau greu asupra economiei germane; luptele dintre partidele politice îi învrăjbeau pe oameni unii împotriva celorlalți; iar bolile fără sfârșit ne vizitau într-una familia. Dar au existat, de bună seamă, multe amintiri frumoase despre prietenia și ajutorul venit din partea vecinilor, amintiri ale micilor sărbători de familie și ale vieții bisericesti. Și nu trebuie să uit să amintesc faptul că Marktl se află foarte aproape de Altötting, venerabilul și străvechiul sanctuar marian ce datează din epoca carolingiană și care, de la sfârșitul Evului Mediu, a devenit marele loc de pelerinaj al Bavariei și Austriei de Vest. Chiar în acei ani, Altötting a cunoscut un nou renume odată cu beatificarea și apoi canonizarea fratelui Konrad din Parzham (1818-1894), un capucin care fusese portar al mănăstirii sale. În acest om umil și profund bun vedeam întruchipat ceea ce este mai bun în poporul nostru și condus de credință spre cele mai frumoase

posibilități ale sale. De atunci, adesea am reflectat la această dispoziție remarcabilă a Providenței: faptul că, în acest secol al progresului și al credinței în știință, Biserica s-a văzut reprezentată cel mai clar în oameni foarte simpli, printr-o Bernadeta de la Lourdes, de exemplu, sau chiar printr-un frate Konrad, care abia păreau atinși de curente vremii. Este acesta un semn că Biserica și-a pierdut puterea de a modela cultura și că nu mai poate prinde rădăcini decât în afara curentului real al istoriei? Sau este un semn că vederea clară a esențialului, care lipsește atât de des celor „înțelepți și pricepuți” (Matei 11:25), este dată și în zilele noastre celor mici? Eu cred că tocmai acești sfinți „mici” sunt un mare semn al timpului nostru, un semn care mă mișcă tot mai profund, cu cât trăiesc mai mult în mijlocul veacului nostru.

Dar să revenim la copilăria mea. A doua oprire în călătoria noastră a fost Tittmoning, orașelul de pe râul Salzach, al cărui pod constituie granița cu Austria. Cu o arhitectură puternic marcată de stilul orașului Salzburg, Tittmoning rămâne tărâmul de vis al copilăriei mele. Există o piață mare, chiar maiestuoasă, cu fântâna sa nobilă, mărginită de porțile Laufen și Burghausen, înconjurată de casele vechi și mândre ale burghezilor – o